

สภาพสังคมชนบทสวิสจากเรื่อง *แดร์บอริงซ์*
และ *ถ้าแม้ว่าโลกมืดตลอดกาล* ของรามูซ
Rural Society in Switzerland Depicted in
Ramuz's Novels : *Derborence* and *Si le*
Soleil ne Revenait pas

ประหยัด นิชลานนท์*
Prayat Nichalanont

บทคัดย่อ

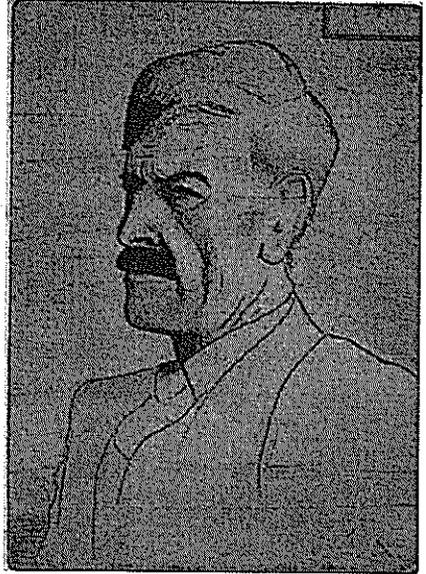
ในนวนิยายเรื่อง *แดร์บอริงซ์* และเรื่อง *ถ้าแม้ว่าโลกมืดตลอดกาล* ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ และ ค.ศ. ๑๙๓๙ ตามลำดับ ชาร์ล แฟร์ดีนันด์ รามูซ นักเขียนสวิสที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส ได้นำเอาข้อมูลทางสังคมเกี่ยวกับชนบทสวิส เช่น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ เป็นต้น มานำเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบ ทำให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นสภาพโดยรวมของสังคมชนบทสวิสในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งยังมีสภาพยากจนอยู่มาก

Abstract

With these two following novels *Derborence* and *Si le soleil ne revenait pas*, written respectively in 1936 and 1939, C.F. Ramuz, a French novelist from Switzerland, introduces the reality of the everyday life in country side, works, traditions and believes of the villagers. The reader will get an outline of the rural poor society in Switzerland before World War II.

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ด็อกเตอร์ ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในหนังสือเรื่อง *ทฤษฎีวิวรณ์กรรม* บทที่ว่าด้วย "วรรณกรรมกับสังคม" เรอเน เวลเลก และ ออสติน วาร์เรน เขียนไว้ว่า "วิธีการที่นำมาใช้กันอยู่เสมอในการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมคือ การศึกษางานวรรณกรรมในฐานะข้อมูลทางสังคม ในฐานะภาพของความเป็นจริงทางสังคมที่ถูกสมมติขึ้น และเป็นความจริงที่ว่าเราสามารถดึงเอาภาพลักษณ์ของสังคมออกมาจากวรรณกรรมได้ในระดับหนึ่ง"^๙ จากแนวความคิดดังกล่าว ผู้เขียนจึงต้องการศึกษาวิเคราะห์งานวรรณกรรมของชาร์ล แฟร์ดีนันด์ รามูซ^{๑๐} (Charles Ferdinand Ramuz) ที่พูดถึงชีวิตของชาวชนบทสวิสเพื่อดึงเอาข้อมูลทางสังคมที่ปรากฏอยู่ออกมา

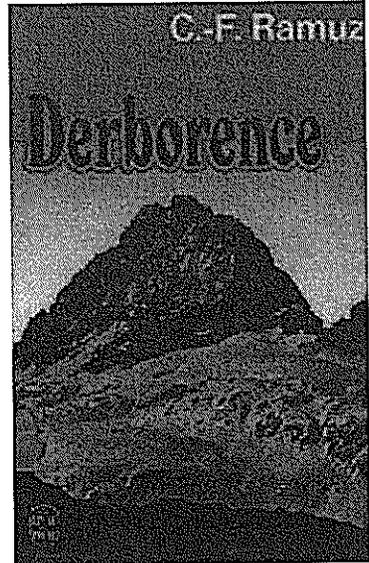
เมื่อพูดถึงประเทศสวิสหรือสวิตเซอร์แลนด์ ผู้คนส่วนใหญ่จะนึกถึงประเทศที่มีทัศนียภาพสวยงาม เต็มไปด้วยภูเขา ป่าไม้เขียวชอุ่ม ทะเลสาบสีมรกต มีความมั่นคงและมั่งคั่งทางด้านการเงิน แต่สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของประเทศสวิส โดยเฉพาะความมั่นคงและมั่งคั่งทางด้านการเงินนั้นเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กล่าวคือตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นต้นมา^{๑๑} ช่วง

^๙ René Wellek et Austin Warren. 1971. *La Théorie littéraire*, Paris : Editions du Seuil, p. 140.

^{๑๐} รามูซเป็นนักเขียนสวิสที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส เกิดที่เมืองโลซาน (Lausanne) ในครอบครัวฟอคา เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ค.ศ. ๑๘๗๘ เขามีความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักเขียนตั้งแต่อายุได้ ๑๒ ปี ด้วยเหตุนี้ ถึงแม้เขาจะเดินทางไปกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๐๓ โดยอ้างว่าจะไปทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเกี่ยวกับมอริส เดอ เกเร็ง (Maurice de Guérin) แต่เขาก็ไม่ได้ทำแต่ประการใด รามูซตีพิมพ์ผลงานชิ้นแรกของเขาในปี ค.ศ. ๑๙๐๓ เรื่อง *Le Petit village* (หมู่บ้านเล็กๆ) ซึ่งเป็นกวีนิพนธ์รวมเล่ม ผลงานของเขาส่วนใหญ่จะพูดถึงธรรมชาติ และชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน โดยเฉพาะผู้คนในแคว้นวอร์ด (Vaud) ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของเขา รามูซถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ ที่เมืองปุยยี (Pully) ใกล้ๆ กับเมืองโลซาน สิริอายุได้ ๖๖ ปี

^{๑๑} <http://histoire-suisse.geschichte-schweiz.ch/>, *Histoire de la Suisse*, p. 2.

ก่อนหน้านั้น ประเทศสวิสยังมีสภาพยากจนอยู่มาก โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากงานวรรณกรรมของชาร์ล แฟร์ดีนันด์ รามูซ ซึ่งผู้เขียนจะนำมาศึกษาวิเคราะห์ในที่นี้เพียงสองเรื่องคือ แดร์บอริ่งซ์ (*Derborence*) และ ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล (*Si le soleil ne revenait pas*) ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ และ ค.ศ. ๑๙๓๙ ตามลำดับ เหตุผลที่เลือกสองเรื่องนี้เพราะ ประการแรก เหตุการณ์ในนวนิยายทั้งสองเรื่องถูกสมมติให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านชนบทสวิสที่มีสภาพยากจนเหมือนกัน ประการที่สอง การที่เหตุการณ์ในเรื่อง *แดร์บอริ่งซ์* เกิดขึ้นในหน้าร้อน ส่วนในเรื่อง *ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล* นั้น เกิดขึ้นในหน้าหนาว ทำให้เราได้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทสวิสในสองฤดูกาลที่แตกต่างกัน ประการสุดท้าย การที่เหตุการณ์ในนวนิยายทั้งสองเรื่องถูกสมมติให้เกิดขึ้นห่างกันถึงสองร้อยกว่าปี กล่าวคือในเรื่อง *แดร์บอริ่งซ์* เป็นเหตุการณ์ที่อิงกับเหตุการณ์ภูเขาล่มบริเวณยอดเขาดิยาเบลอเรต์ (*Diablerets*) ในเขตเทือกเขาแอลป์ (*Alpes*) เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ค.ศ. ๑๗๑๔ ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง ๑๔ ราย^๔ และในเรื่อง *ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล* สมมติให้

^๔ <http://www.derborence.ch/FRA/introduction.html>, L'Auberge du Godet-Historique, p. 1.

เหตุการณ์เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ทำให้เราได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นในสังคมชนบทสวิสในช่วงนั้นได้ในบางเรื่องบางประเด็น

เพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นเค้าโครงเรื่องโดยสังเขปของนวนิยายทั้งสองเรื่อง ผู้เขียนขอแนะนำเรื่องย่อมาเล่าไว้ตรงนี้ดังนี้ เรื่อง *แดร์บอร์ริงซ์* เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. .... ในช่วงหน้าร้อน เซราเฟ็ง (Séraphin) กับองตวน (Antoine) และคนอื่นๆ อีกหลายคนจากหมู่บ้านข้างล่างในเขตรัฐวอด (Vaud) นำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงที่แดร์บอร์ริงซ์ บริเวณยอดเขาติยาเบลเลอร์ต์ ตามปรกติที่เคยกระทำกันมาทุกหน้าร้อน และจะใช้ชีวิตอยู่บนภูเขาเป็นเวลา ๒ เดือน แต่ในปีนั้นวันรุ่งขึ้นคือ วันที่ ๒๓ มิถุนายน เกิดเหตุการณ์ภูเขาถล่มเสียงดังกึกก้องสนั่นหวั่นไหวได้ขึ้นไปถึงหมู่บ้านที่อยู่ข้างล่าง พวกที่ขึ้นไปอยู่บนเขาหลายคนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต องตวนหลานชายของเซราเฟ็งซึ่งเพิ่งแต่งงานกับเทเรส (Thérèse) ได้แค่ ๒ เดือน รอดชีวิตมาได้หลังจากติดอยู่ภายใต้กองหินเล็กใหญ่ที่ถล่มลงมาเป็นเวลา ๒ เดือนด้วยการกินขนมปังกับน้ำ (ขนมปังที่ทำกันขึ้นเองในคืนแรกที่ขึ้นไปถึงและนำจากธารน้ำแข็งละลาย) เมื่อหลุดรอดออกมาจากกองหินหมื่นหีมาได้ องตวนก็เดินกลับลงมายังหมู่บ้าน หลายคนในหมู่บ้าน แม้แต่ภรรยาของเขาเอง คิดว่าเขาเป็นผีกลับมาขอส่วนบุญหรือมาหลอกหลอนเพราะทุกคนเชื่อว่าเขาถูกหินถล่มทับตายไปแล้ว แต่เมื่อผู้คนเห็นว่าเขารอดชีวิตมาได้จริงๆ ต่างก็ดีใจและจัดการเลี้ยงเหล้ายาปลบึงกันเป็นการใหญ่ ชาวบ้านมาถามข่าวคราวกันเต็มไปหมด อย่างไรก็ตาม องตวนนอนค้างที่บ้านคืนหนึ่งแล้วก็ออกเดินทางตั้งแต่เช้ามืด มุ่งหน้าขึ้นสู่ภูเขาอีกครั้งเพื่อไปตามหาเซราเฟ็งที่เขาเชื่อว่าติดอยู่ใต้กองหินและยังไม่ตาย เทเรสผู้เป็นภรรยาและกำลังมีท้อง ก็ออกเดินทางตามองตวนกลับมา แม้จะยากลำบากและอันตรายแค่ไหน แต่ด้วยความรัก ความเมตตาของเธอมีสื่อสามี เธอพยายามเป็นปายขึ้นไปจนถึงที่ที่องตวนกำลังซุดหาเซราเฟ็งอยู่ และพูดให้เขาเข้าใจว่าเซราเฟ็งตายแล้ว และเขาต้องกลับไปยังหมู่บ้าน ไปอยู่กับเธอและลูกที่กำลังจะออกมามีชีวิตโลกในอีกไม่นานนี้ ประเด็นหลักของเรื่องนี้เป็นการเล่นอสภาสถิตสังคมชนบทสวิสที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติอยู่อย่างมาก โดยทั่วไปแล้วธรรมชาติจึงเป็นผู้ให้ในหลายๆ ด้าน แต่บางครั้งธรรมชาติก็อาจเปลี่ยนเป็นผู้ทำลายที่โหดร้ายทารุณอย่างที่สุดได้เช่นกัน ส่วนเรื่อง *ถ้าแม่น้ำโลกมีตลอดกาล* นั้น เรื่องมีอยู่ว่าวันหนึ่ง ในหมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งบน (Saint-Martin d'En Haut) อองเซวู (Anzévu) ซึ่งเป็นทั้งผู้รู้และหมอผีประจำหมู่บ้านได้พบกับเดอนีส เรอวาร์ (Denis Revaz) และ บริจิตต์ (Brigitte) ว่า จากการคำนวณทางดาราศาสตร์ของเขพบว่า ในหน้าหนาวของปี ค.ศ. ๑๙๓๗ นั้น จะเกิดเหตุอาเพศ กล่าวคือจะเกิดสงครามขึ้น

ในอาณาบริเวณดวงอาทิตย์ และพระอาทิตย์จะหายไปตลอดกาล อุณหภูมิจะลดลงเรื่อยๆ จนถึงลบ ๒๐ องศา และที่สำคัญที่สุดคือ ตัวเองจะตายไปพร้อมกับดวงอาทิตย์ที่จะหายไปตลอดกาล หลังจากนั้นคำทำนายขององเชวยก็แพร่สะพัดไปทั่วหมู่บ้าน ชาวบ้านพวกหนึ่งเชื่อ แต่อีกพวกหนึ่งก็ไม่เชื่อ ปฏิกริยาที่มีต่อคำทำนายดังกล่าวจึงแตกต่างกันออกไป คนที่เชื่ออย่างเช่นบริจิตต์ก็จัดแจงหาพินมาตุ่นไว้ และจุดตะเกียงทั้งวันทั้งคืนเผื่อว่าเมื่อไหร่พระอาทิตย์หายไปจริงๆ ก็จะมีแสงตะเกียงให้แสงสว่างอยู่ ส่วนคนที่ไม่เชื่อโดยเฉพาะกลุ่มคนหนุ่มสาวก็มองว่าคำทำนายขององเชวยและการกระทำต่างๆ ของพวกที่เชื่อเขาเป็นเรื่องตลกไร้สาระ ยิ่งใกล้วันที่องเชวยทำนายไว้ เขาเองก็อ่อนแอลงเรื่อยๆ คนที่เชื่อเขาก็เริ่มหวั่นวิตกมากขึ้น ในที่สุดองเชวยก็ตายลง และในคืนนั้นเอง คนหนุ่มสาวที่ไม่เชื่อคำทำนายของเขา โดยการนำของอิซาเบล (Isabelle) ภรรยาของไอกุสแต็ง (Augustin) ก็พากันขึ้นไปยังยอดเขาเพื่อไปตามหาแสงสว่างกลับมา และพวกเขาประสบความสำเร็จเพราะพระอาทิตย์กลับมาส่องแสงดังเดิม ในเรื่องนี้ นอกจากจะต้องการนำเสนอสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบทสวิสที่ห่างไกลเช่นเดียวกับเรื่องแรกแล้ว รัมซียังให้เราได้เห็นภาพของมนุษย์ที่ตกอยู่ในห้วงของความหวาดวิตก ความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่มนุษย์ไม่อาจควบคุมได้และยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้อยู่อีกมาก

สภาพสังคมชนบทสวิสที่รัมซึ้นำเสนอในนวนิยายทั้งสองเรื่องมีหลากหลายด้าน แต่ผู้เขียนจะทำการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นหลักๆ พอให้เห็นภาพโดยรวมของชนบทสวิสดังนี้ สภาพหมู่บ้าน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การทำมาหากิน อาหารการกิน และขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ

สภาพหมู่บ้าน

เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ตั้งอยู่ในเขตเทือกเขาแอลป์ ไม่มีแม่น้ำแต่โบสถ์เพื่อประกอบพิธีมิสซาในวันอาทิตย์ ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล หมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งบนเนินประชากรไม่ถึงร้อยคน และไม่มีโบสถ์ ชาวบ้านต้องเดินทางไปยังหมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งล่าง (Saint-Martin d'En Bas) เพื่อเข้าร่วมพิธีมิสซา

ผู้คนเหล่านี้เป็นชาวบ้านจากหมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งบนที่ไม่มีถึงร้อยคนตึก พวกเขาไม่มีโบสถ์ ต้องลงไปทำพิธีมิสซาที่หมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งล่าง^๔

^๔ Ramuz, C.F. 1987. *Si le soleil ne revenait pas*, Aigre : Séquences, หน้า ๑๔

หรือถ้ามีโบสถ์ก็จะเป็นโบสถ์เล็กๆ และไม่มีบาทหลวงอยู่ประจำ เมื่อถึงวันอาทิตย์ จะมีบาทหลวง จากหมู่บ้านอื่นที่ใหญ่กว่ามาประกอบพิธีมิสซาให้ อย่างเช่น หมู่บ้านอาอีร์ในเรื่อง แดร์บอริงซ์

[...] แต่ตอนนั้นระฆังของโบสถ์ (เล็กๆ) กำลังดังขึ้น เพราะที่นั่นรามึแคโบสถ์ (เล็กๆ) หลวงพ่อเจ้าอาวาสจากวัดในหมู่บ้านเพรอมิแยร์จะมาประกอบพิธีมิสซา ในอาทิตย์ละครั้ง^๖

แต่สิ่งหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ในหมู่บ้าน แม้จะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ก็ตามคือ ร้านกาแฟ ในเรื่อง แดร์บอริงซ์ ร้านของเรอบอร์ดเป็นทั้งที่ดื่มกินและพบปะพูดคุยกันของผู้คนในหมู่บ้าน

เธอ [เตแรส] เดินต่อไปจนถึงร้านของเรอบอร์ด

เธอก้าวขึ้นบันไดไม้ที่ตั้งชันมาก ย่างก้าวของเธอทำให้เกิดเสียงดัง แต่ เป็นเสียงที่ไม่มีใครได้ยินเนื่องจากผู้คนที่กำลังดื่มกันอยู่ในห้องพูดคุยกันอะละไปหมด^๗

และในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล รามูซุได้ให้ภาพของร้านกาแฟประจำหมู่บ้านที่มีบทบาท มากขึ้น กล่าวคือ นอกจากจะเป็นที่พบปะสังสรรค์กันตามปกติทั่วไปแล้ว ร้านกาแฟยังเป็นที่รับรู้ ข่าวสารจากภายนอกของชาวบ้านด้วย

ตอนนี้พวกเขาบ้านกำลังอยู่ที่ร้านของปราวง พวกเขาพูดถึงการทำมาหากิน พร้อมกับดื่มเหล้าไปด้วยหนึ่งหรือสองลิตร พวกเขาถกเถียงกันเรื่องราคาลาและว่า ว่ามันกำลังขึ้นหรือลง ว่าต้องขายหรือซื้อดี เรื่องคุณภาพของหญ้าที่งอกขึ้นมา หลังจากตัดไปครั้งแรกแล้ว เรื่องอัตราดอกเบี้ยที่ยุติกัน เรื่องการเลือกตั้งครั้งหน้า เรื่องข่าวคราวของสงคราม เพราะมีสงครามเกิดขึ้นอยู่เสมอ (ในเวลานั้นก็มีสงคราม เกิดขึ้นในประเทศสเปนด้วย) และปัจจุบันนี้ตั้งแต่มีเครื่องรับวิทยุ พวกเขาจะ หยุดพูดคุยกันบ่อยๆ เพื่อฟังข่าวสารบ้านเมือง^๘

^๖ Ramuz, C.F. s.d. *Derborence*, La Croix-Sur-Lutry : Plaisir de Lire, หน้า ๑๓๔

^๗ เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๖๘

^๘ Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๒๐

ในเรื่อง แดร์บอริงซ์ เราทราบว่าแม้จะเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ แต่ก็มีการจัดการปกครองอย่างเป็นระบบ มีการจัดการปกครองท้องถิ่นแบบคอมมูน^๙ หรือตำบลโดยมีประธานคอมมูนเป็นหัวหน้า และมีที่ทำการคอมมูนด้วย

- [...] แล้วแกนจตุสตั้งใจจะไปตามประธาน (คอมมูน) มา เข้าใจไหม? แล้วแกบอกกับประธานว่าให้มาหาข้า [นองดาซ์] พร้อมกับเอาพวกผู้ชายมาด้วยสองสามคน^{๑๐}

ตอนนี้ผู้คนมาเฝ้าอยู่ที่หน้าที่ทำการคอมมูน^{๑๑}

และในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล รัมุซก็พูดถึงคอมมูนด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่ามีการสืบทอดรูปแบบการปกครองระดับท้องถิ่นในลักษณะนี้กันมาโดยตลอด

เป็นคอมมูนที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาและอยู่บนลาดเขาทางด้านเหนือ^{๑๒}

นอกจากนั้น เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้น ก็มีกระบวนการสอบสวน และการบันทึกข้อมูลต่างๆ หลังจากเหตุการณ์ภูเขาถล่มที่แดร์บอริงซ์ หรือเมื่อองตวนรอตซีวิตมาได้จากเหตุการณ์เดียวกัน ทางฝ่ายปกครองก็ส่งหมอและเจ้าหน้าที่ตำรวจมาทำการชันสูตรและสอบสวน

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสอบสวนเพิ่งมาถึง ในขณะที่หมอกับพวกผู้ชายอีกสองสามคนและลาที่บรรทุกเสบียงอาหารเตรียมพร้อมที่จะออกเดินทางไปยังแดร์บอริงซ์^{๑๓}

---

^๙ ประเทศสวิสแบ่งการปกครองออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- สมาพันธรัฐ (la Confédération)
- รัฐ (les cantons)
- คอมมูน (les communes)

^{๑๐} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๖๕

^{๑๑} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๔๐

^{๑๒} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๔

^{๑๓} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๘๘

ตัวแทนของตำรวจฝ่ายสอบสวนสืบสวนและตำรวจอีกนายหนึ่งมาถึง
พอดีเพื่อมาสอบปากคำของตน^{๑๔}

เนื่องจากเป็นหมู่บ้านเล็กๆ และตั้งอยู่ในเขตเทือกเขา การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้าน และ
ระหว่างหมู่บ้านกับตัวเมืองจึงไม่ค่อยสะดวกนัก ในเรื่อง แดร์บอริงซ์ ทมอที่เดินทางไปยังหมู่บ้าน
อาอีร์ (Aïre) เพื่อรักษาผู้บาดเจ็บจากเหตุการณ์ภูเขาถล่มนั้นต้องเดินทางด้วยม้า
แล้วหลังบ่ายโมงนิดหน่อย ทมอก็เดินทางมาถึงด้วยม้าสีขาวหม่น^{๑๕}

ในขณะที่ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล นั้น เราทราบว่ามีการเดินทางด้วยรถยนต์ แต่ก็สามารถ
ไปได้แค่หมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งล่างเท่านั้น ต่อจากนั้นต้องเดินเท้าหรือไม้เท้าสัตว์พาหนะเพื่อขึ้นไป
ยังหมู่บ้านแซ็งต์-มาร์แต็งบน

- แก [เดอนิส เรอวาร์ช] มาได้อย่างไร?
- มากับรถบรรทุกของ
- มาถึงไหน?
- ถึงแซ็ง-มาร์แต็งล่าง^{๑๖}

ทมอเดินทางมาด้วยรถยนต์ของเขาเองได้ครึ่งทาง ส่วนอีกครึ่งทางที่เหลือ
ต้องขี่ลาที่ชาวบ้านส่งมารับ^{๑๗}

พูดถึงเส้นทางสัญจรภายในหมู่บ้านเองก็เป็นเพียงถนนสายสั้นๆ และแคบ สภาพเช่นนี้ปรากฏอยู่
ในนวนิยายทั้งสองเรื่องและไม่แตกต่างกัน

เป็นถนนสายเล็กๆ ยาวอย่างมากประมาณห้าสิบลเมตร^{๑๘}

องตวนเดินไปใกล้ๆ กับประธานคอมมูน เขาต้องเดินตามหลังเนื่องจาก
ถนนแคบ^{๑๙}

^{๑๔} เฟ็งอ็อง, หน้า ๑๕๘

^{๑๕} เฟ็งอ็อง, หน้า ๘๗

^{๑๖} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๓๑

^{๑๗} เฟ็งอ็อง, หน้า ๘๘

^{๑๘} เฟ็งอ็อง, หน้า ๑๘

^{๑๙} Ramuz, C.F. *Derborence*, อังแล้ว, หน้า ๑๔๐

ในส่วนที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร จากเรื่อง *แดร์บอริงซ์* เราทราบว่ายังไม่มีการสื่อสารที่เป็นระบบ การส่งข่าวคราวถึงกันเป็นไปได้ในลักษณะปะกตอปาก แต่ก็ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพพอสมควร เนื่องจากสภาพสังคมชนบทที่ผู้คนช่วยเหลือเกื้อกูลกันและรู้จักกันเป็นส่วนใหญ่เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารในลักษณะนี้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินคาดไม่ถึง พวกที่อยู่ในหมู่บ้านเบื้องล่างไม่ได้รับรู้ในทันทีว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะไม่มีระบบการสื่อสารที่รวดเร็วทันสมัย

เดี๋ยวพวกเขาจะรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เพราะข่าวกำลังไป และไปเร็วมาก แม้จะไม่มีทั้งโทรเลข โทรศัพท์ และรถราใดๆ ทั้งสิ้น

ข่าวมาถึงหมู่บ้านเพรอมิเยร์เกือบจะในทันทีกับที่มาถึงหมู่บ้านอาอีร์ก็เนื่องจากดอไซเซต เขายืนอยู่ใกล้น้ำพุ ในขณะที่มีคนมาล้างหน้าที่เป็นเลือดให้เขาข่าวที่ออกไปจากปากเขาก็ถ่ายทอดจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่งอย่างรวดเร็ว^{๒๐}

แต่สองร้อยกว่าปีให้หลัง ระบบการสื่อสารก้าวหน้าไปอย่างมาก เพราะในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีดตลอดกาล นั้น แม้จะเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ บนเทือกเขา นอกจากจะมีหนังสือพิมพ์ให้อ่านและเครื่องรับวิทยุให้ชาวบ้านได้รับรู้ข่าวสารจากโลกภายนอกแล้ว

ปราลงไม่ได้มีท่าทางว่ากำลังฟังเด็กหนุ่มพวกนั้นเลย เขากำลังอ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนยายอ้วนซีโคเน็กก็กำลังหม่นหมองหาคลื่นวิทยุอยู่^{๒๑}

ยังมีโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับส่วนอื่นๆ ของประเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตอนที่เมทรายเยร์ผู้พ่อตกลงมาจากเตียงและอาการไม่ค่อยดี ผู้คนในหมู่บ้านที่มาเยี่ยมอาการของพ่อเหล่าต่างพยายามเสนอความเห็นต่างๆ นานาเพื่อหาทางรักษาพ่อเหล่า บางคนเสนอว่าให้โทรศัพท์ไปหาหมอ

- "ต้องให้เขากินอะไรร้อนๆ" - "เราทำให้เขาเข้าปากออกไม่ได้" - "ต้องโทรศัพท์ไปหาหมอ"^{๒๒}

^{๒๐} เพิ่งอ้าง, หน้า ๘๓

^{๒๑} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๖๘

^{๒๒} เพิ่งอ้าง, หน้า ๘๘

สภาพชีวิตความเป็นอยู่

สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานและเป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนคือ ที่อยู่อาศัย จากนวนิยายทั้งสองเรื่อง เราทราบว่ามีที่อยู่อาศัย ๒ ประเภทคือ ที่อยู่อาศัยถาวร และที่อยู่อาศัยชั่วคราว

ในส่วนที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยถาวรนั้น ถึงแม้จะเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่ยากจน แต่ก็มีคนรวยหรืออย่างน้อยก็คนที่มีฐานะดีกว่าคนอื่นอยู่ด้วย สภาพบ้านเรือนจึงแตกต่างกันไปตามฐานะ บ้านคนรวยจะใหญ่โตและทำด้วยหิน แต่ในระยะหลังมีบ้านของผู้ที่ค่อนข้างมีฐานะที่ทำด้วยไม้ด้วย

เราแทบจะยังไม่สามารถมองเห็นบ้านหลังนี้ในความมืด อย่างไรก็ตาม
เราพอจะเห็นว่า เป็นบ้านที่ทำด้วยหิน หลังคามุงด้วยหินชนวนแผ่นใหญ่ๆ^{๒๓}

เมทรายเยร์เข้ามาในบ้าน กลิ่นสดชื่นดี มีเตาฟุ้งข้าว เป็นบ้านที่สร้างเสร็จ
ใหม่ๆ ทำด้วยไม้สน ทาน้ำมันขัดเงา^{๒๔}

ส่วนบ้านคนจนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่จะเป็นบ้านหลังเล็กๆ ทำด้วยไม้

[...] และเราสังเกตเห็นด้วยว่าห้องนี้เป็นห้องที่สวยงาม เหมือนอย่างกับที่
เป็นไปได้ที่ในเขตเทือกเขาของเราที่มีบ้านที่ใหญ่โตอยู่ท่ามกลางบ้านไม้หลังเล็กๆ^{๒๕}

สภาพภายในบ้านนั้น ไม่มีเครื่องเรือนหรือสิ่งประดับประดาตกแต่งมากนัก ส่วนใหญ่แล้วจะมีแต่
สิ่งที่จำเป็นเท่านั้น

เป็นบ้านของพวกเขาสองคน [เตเรสกับองตวน] เป็นบ้านที่ปรับปรุง
ซ่อมแซมขึ้นใหม่หมดสำหรับพวกเขา เตียงเป็นเตียงไม้สนขนาดใหญ่ เป็นเตียง
สีเหลืองคือทั้งยาวและกว้าง^{๒๖}

เธอคืออิซาเบล อองตวน ภรรยาของโอกุสแต็ง เธอกำลังรอเขาอยู่ในห้อง
นอนที่ทำด้วยไม้สนใหม่หมด และมีหลอดไฟฟ้าที่อยู่ใต้อิฐมุกสีชมพู^{๒๗}

^{๒๓} เพิ่งอ้าง, หน้า ๗

^{๒๔} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๑๒

^{๒๕} เพิ่งอ้าง, หน้า ๙-๑๐

^{๒๖} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๕๕

^{๒๗} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๒๗

[...] แต่ภายในบ้านไม่มีอะไรเคลื่อนไหวเลย ทุกอย่างเงียบสนิท จะมีก็แต่เสียงนาฬิกาแขวนเก่าๆ ที่เดินเป็นจังหวะสม่ำเสมอและมีเสียงดังทึบๆ^{๒๘}

ส่วนที่พักชั่วคราวนั้นเป็นที่พักของผู้ที่นำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขาในหน้าร้อนเรียกว่าซาเลต์^{๒๙} ส่วนใหญ่ทำด้วยไม้ แต่ก็มีการทำด้วยหินเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ที่พักแบบนี้ไม่มีความสะดวกสบายใดๆ เลย

องตวนจึงไม่ได้พูดอะไร ทั้งสองคน [องตวนกับเซราเฟ็ง] กลับเข้าไปในซาเลต์ แล้วก็ดึงประตูปิด

พวกเขาอนอนกันบนกองฟางที่ปูลงบนไม้กระดานซึ่งตรึงติดกับผนัง และแบ่งเป็นสองชั้น พวกเขาอนอนกันคนละชั้น คนหนึ่งนอนข้างบน อีกคนก็นอนข้างล่างเหมือนในเรือใหญ่^{๓๐}

[...] ในยามคำคืน ตอนที่ข้ายู่ในกระท่อมทำด้วยหินของข้า ส่วนตัวเจ้า [ภูเขา] เจ้าอยู่ข้างบนโน้น^{๓๑}

เกี่ยวกับอุปกรณ์ให้แสงสว่างภายในบ้านเรือน ในชนบทที่ห่างไกลความเจริญ อุปกรณ์ให้แสงสว่างพื้นฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไปคือ ตะเกียงน้ำมัน ในเรื่อง แดร์บอริงส์ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือนในหมู่บ้าน หรือที่พักชั่วคราวบนภูเขา ต่างใช้ตะเกียงน้ำมันกันทั้งสิ้น

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ประมาณสามทุ่ม ภายได้เปลวไฟเล็กๆ สีเหลืองรูปหัวใจว่าของตะเกียงน้ำมัน^{๓๒}

^{๒๘} เฟ็งอั้ง, หน้า ๔๒

^{๒๙} หลายคนอาจนึกถึงซาเลต์ที่เป็นบ้านพักสหายหฺรูในปัจจุบัน แต่ดั้งเดิมที่เดียนั้น ซาเลต์เป็นบ้านชาวนาในเขตเทือกเขาหลังเล็กๆ ทำด้วยไม้ ใช้เป็นที่พักของผู้ที่นำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขา (Thibault, A. 1997. p. 218)

^{๓๐} Ramuz, C.F. *Derborence*, อังแล้ว, หน้า ๒๔

^{๓๑} เฟ็งอั้ง, หน้า ๔๘

^{๓๒} เฟ็งอั้ง, หน้า ๕๔

แต่ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล มีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้น กล่าวคือแม้ว่าบ้านส่วนใหญ่ที่ยากจนจะยังใช้ตะเกียงน้ำมันอยู่ และน้ำมันที่ใช้เป็นน้ำมันจากเมล็ดเรป แต่บ้านไหนที่มีฐานะดีหน่อยก็จะใช้ไฟฟ้า อย่างเช่น ร้านกาแฟของปาลง

[...] ฉัน [บริจิตต์] จุดตะเกียงน้ำมันของฉันเพราะฉันยังมีน้ำมันจากเมล็ดเรปอยู่อีกเยอะ เพื่อว่าเกิดบับบับมีดขึ้นมา อย่างน้อยฉันก็จะได้มีแสงสว่าง^{๓๓}
ในร้านกาแฟ มีไฟฟ้าอยู่หลายดวงซึ่งให้แสงสว่างจ้า^{๓๔}

การพัฒนาไม่ได้ปรากฏออกมาในรูปของการใช้ไฟฟ้าเท่านั้น ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล ราบูซบอกให้ทราบว่ามีอุปกรณ์ให้แสงสว่างอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านมีความสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นของสมัยใหม่และสามารถพกพาไปไหนมาไหนได้คือไฟฉาย

[...] อาจจะทำห่มแล้ว คินนั้นไม่มีดาวสักดวง โชคดีที่ใครคนหนึ่งในกลุ่มเด็กหนุ่มพวกนั้นมีไฟฉาย เด็กพวกนี้หัวทันสมัย พวกเขาชอบของใหม่^{๓๕}

ในระดับหมู่บ้าน ระบบเครือญาติมีความสำคัญอย่างมาก ด้วยเหตุนี้การปลูกสร้างบ้านเรือนจะสร้างอยู่ใกล้ๆ กับบ้านของพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง

เขาสร้างบ้านหลังเล็กๆ ให้อิซาเบลกับไอคุสตั้งอยู่ใกล้ๆ กับบ้านหลังเก่าที่พ่อแม่ของอิซาเบลอาศัยอยู่^{๓๖}

ผู้เฒ่ามีอง การรูปตื้นแต่เข้าเสมอแล้วก็กระหายน้ำเสมอเช่นกัน อีกอย่างหนึ่ง ในหมู่บ้าน เกือบจะมีแต่พวกการรูปตื้น สิ่ง чтоช่วยให้สามารถจดจำกันได้ก็มีแต่ชื่อหรือไม่กี่สมณานามเท่านั้น^{๓๗}

^{๓๓} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๕๔

^{๓๔} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๘

^{๓๕} เพิ่งอ้าง, หน้า ๗๔

^{๓๖} เพิ่งอ้าง, หน้า ๒๘

^{๓๗} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๗๒

และความผูกพันฉันพี่น้องของคนในหมู่บ้านก็ก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีและช่วยเหลือ
เกื้อกูลกัน เมื่อมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ ผู้คนก็จะถามไถ่ทุกข์สุขกัน อย่างเช่น เมื่อเมทรายเยร์
ผู้พ่อตกจากเตียงลงมานอนกองอยู่กับพื้น ดิสซิแยร์และเมทรายเยร์ผู้ลูกได้ยินเสียงจึงวิ่งขึ้นไป
บนบ้าน ด้วยความตกใจที่เห็นพ่อเฒ่านอนกองอยู่มีน้ำลายฟูมปากนิดหน่อยและเลือดออกในหูด้วย
ดิสซิแยร์จึงร้องตะโกนขอความช่วยเหลือ ผู้คนในหมู่บ้านต่างมาที่บ้านของเมทรายเยร์และถามไถ่
ถึงอาการของผู้เฒ่าด้วยความเป็นห่วง

เมื่อดิสซิแยร์เปิดหน้าต่างออกและร้องตะโกนขอความช่วยเหลือ แล้ววิ่ง
ออกมาจากบ้าน ผู้คนก็มากัน และมากันมากเกินความต้องการด้วยซ้ำ มากัน
หมดทั้งหมู่บ้านเลย พวกเขาถามกันว่า "เกิดอะไรขึ้นหรือ" - "เป็นพ่อเฒ่าเมทราย
เยร์นะ" - "แกเป็นอะไรละ"^{๓๘}

หรือช่วยเหลือกันเท่าที่จะสามารถช่วยได้ ไม่ว่าจะด้วยน้ำพักน้ำแรง หรือด้วยกำลังทรัพย์ อย่างเช่น
มีการเก็บรวบรวมเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบเคราะห์กรรมจากเหตุการณ์ภูเขาถล่มที่เดร์บอริงซ์

มีการเก็บรวบรวมเงินกันในอาณาบริเวณนั้น ซึ่งทำให้สามารถชดเชยให้
กับผู้สูญเสียสัตว์เลี้ยงของพวกเขาไปได้ส่วนหนึ่ง^{๓๙}

อย่างไรก็ตาม ไซว่าในหมู่บ้านจะมีแต่ความสมัครสมานสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันเสมอไป
บางครั้งก็มีการเอาัดเอาเปรียบกันด้วยตามลักษณะนิสัยของมนุษย์ปุถุชน ส่วนใหญ่แล้วคนที่ถูก
เอาเปรียบก็จะเป็นคนที่อยู่ในฐานะยากจนกว่าหรืออยู่ในสภาพจำยอม อย่างเช่น อาร์เลตตาซีในเรื่อง
ถ้าแม้ว่าโลกมีดตลอดกาล ที่ขายที่ดินผืนงามให้แก่พ่อลลอนนิแยร์ด้วยราคาที่ดีกว่าที่ควรจะเป็น
ถึงครึ่งต่อครึ่ง เพราะนอกจากอาร์เลตตาซีจะไม่ทันแล้หลังเหลี่ยมของพ่อลลอนนิแยร์แล้ว เขายังตก
อยู่ในสภาพจนตรอก เนื่องจากเงินทองที่มีอยู่ถูกใช้หมดไปกับการตามหาลูกสาวที่ตามไปทั่วทุกหน
แห่งแล้วก็ยังไม่เจอ อย่างไรก็ตาม อาร์เลตตาซีก็ไม่ยอมเลิกล้มความตั้งใจ เขาจึงตัดสินใจขายที่
นาเพื่อเอาเงินมากินอยู่และตามหาลูกสาวต่อไป

^{๓๘} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๘๘

^{๓๙} Ramuz, C.F. *Derborence*, อังแล้ว, หน้า ๘๗

- แนนอน เขาได้ขายนาผืนสุดท้ายให้กับฟอลลอนนิเยร์ไปเรียบร้อยแล้ว
- อ้า ! ฟอลลอนนิเยร์ เป็นคนเจ้าเล่ห์
- เจ้าเล่ห์ที่สุด อีซาแบลว่า เพราะเขาได้นาผืนนั้นมาด้วยราคาครึ่งต่อครึ่ง
คุณเข้าใจไหม^{๕๐}

ในส่วนที่เกี่ยวกับความยากจน มิใช่มีแต่อาร์แลตตาร์ดเท่านั้นที่ยากจน ผู้คนส่วนใหญ่ในชนบทลืบลืมยากจนเช่นกัน ลักษณะหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความยากจนของชาวบ้านคือ หนุ่มสาวไม่สามารถแต่งงานกันได้เพราะไม่มีเงิน โดยเฉพาะฝ่ายชายที่ต้องมีเงินสดเมื่อไปสู่ขอฝ่ายหญิง

- ซิโดนี แกรู้เรื่องดี แกเห็นกาเบรียลไหมวันนี้? และฉัน[ลูเซียง] ฉันไปหาเธอไม่ได้ พ่อสั่งห้ามฉันไปหาเธอ... พ่อเองก็หัวเสียเหมือนกันเพราะฉันคิดจะแต่งงานปลายหนาวนี้ แต่พ่อไม่ต้องการ เธอเองก็ไม่กล้ามาหาฉันเหมือนกัน ฉันก็ไม่กล้าไปหาเธอที่บ้าน และเราทั้งคู่ต่างคนต่างก็ไม่มีเงิน^{๕๑}

ความยากจนของชาวบ้านปรากฏออกมาในรูปของการละทิ้งหมู่บ้านเพื่อเข้าไปทำงานในเมืองหรือในโรงงานที่อื่นด้วย ลูกชายคนโตของเดอนีส เรอวาชต้องละทิ้งหมู่บ้านลงไปทำงานในโรงงานที่อยู่รอบๆทะเลสาบ

จากนั้นไม่นาน ลูกชายคนโตของเดอนีส เรอวาชก็กลับมาเยี่ยมพ่อแม่ เพราะเขาไปทำงานในโรงงานที่อยู่ริมทะเลสาบ^{๕๒}

หรือบางคนไปทำงานในต่างประเทศก็มีซึ่งหนึ่งในนั้นคือ อองเชุย ที่กลับมาสร้างบ้านหลังใหญ่ทำด้วยหิน หลังจากไปทำงานในต่างประเทศจนมีเงินร่ำรวย

[...] ผู้ที่สร้างบ้านหลังใหญ่ๆ เหล่านี้เป็นผู้ที่ไปทำงานในต่างประเทศจนร่ำรวยแล้วนำเงินกลับมาสร้างบ้าน^{๕๓}

^{๕๐} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๔

^{๕๑} เพิ่งอ้าง, หน้า ๗๑

^{๕๒} เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๑

^{๕๓} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๐

สภาพความยากจนของผู้คนนำไปสู่พฤติกรรมทางสังคมหลายประการที่มีผลกระทบต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในประชาคมมากพอสมควร เช่น การกีดกันมิให้หนุ่มสาวที่รักชอบกันแต่งงานกัน โดยเฉพาะเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีฐานะดีกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมาก ในเรื่อง แคร็บอริงซ์ อองตวน ซึ่งรักชอบอยู่กับเตเรสนั้น ถึงแม้ในที่สุดจะได้แต่งงานอยู่กินด้วยกัน แต่ก็ใช้ว่าความรักของพวกเขาจะเป็นไปด้วยความราบรื่นตั้งแต่แรกเพราะอองตวนถูกพ่อแม่ฝ่ายหญิงกีดกันอยู่เป็นเวลานาน

เป็นเพราะอองตวนเพิ่งแต่งงานได้แค่สองเดือน และต้องย่ำไว้ตรงนี้เลยว่าการแต่งงานครั้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างง่ายดาย เนื่องจากกำพร้าทั้งพ่อและแม่ อองตวนต้องไปเป็นคนใช้อยู่ในครอบครัวหนึ่งของหมู่บ้านในขณะที่คนที่เขารักนั้นเป็นคนมีสมบัติพัสถาน^{๕๔}

และการกีดกันมิให้หนุ่มสาวแต่งงานกันก็นำไปสู่การแอบพบกันซึ่งเป็นพฤติกรรมของหนุ่มสาวในหมู่บ้านชนบทโดยทั่วไปเพราะในชนบท ผู้คนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดคิดว่าได้รู้จักกัน และถ้ามีเรื่องราวที่ชาวบ้านเห็นว่าไม่ดีไม่งาม พวกเขาก็จะโจษขานกันไปทั่ว หนุ่มสาวจึงต้องนัดพบกันในที่ที่คิดว่าไม่มีใครเห็น และในนวนิยายทั้งสองเรื่องของรามูซก็มีหนุ่มสาวที่ต้องแอบพบกันด้วย

[...] แล้วลูเซียงก็พูดว่า “แต่เธอ [กาเบรียล] ก็มา เธอไม่กลัวใครเขาเห็นหรือ” อ้อ ! ทำไมจะไม่กลัวล่ะ? เธอว่า [...] - “ฉันมีเรื่องจะพูดกับเธอ ไอ้โฮ ! ขำวดี เขาว่า แต่เราจะไปพูดกันตรงไหนดีที่จะไม่มีใครเห็น”^{๕๕}

[...] อองตวนกับเตเรสต้องนัดเจอกันไกลจากหมู่บ้าน เพราะมีพวกอยาก รื้ออยากเห็นอยู่เสมอ^{๕๖}

ชาวชนบทลึกลับโดยเฉพาะพวกผู้ชายก็เหมือนชาวชนบทโดยทั่วไปคือ มักดื่มเหล้ากันเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะความยากจน ทำให้ปัญหาต่างๆ ประเดประดังเข้ามา

^{๕๔} Ramuz, C.F. *Derborence*, อังแล้ว, หน้า ๒๒

^{๕๕} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๑๒๖

^{๕๖} Ramuz, C.F. *Derborence*, อังแล้ว, หน้า ๒๔

ในชีวิต เพื่อให้ลิ้มความทุกข์และปัญหาต่างๆ จึงต้องหันเข้าหาเหล่า อย่างเช่น อาร์เลตตาส์ที่ถูก
ปัญหาเริ่มเข้าและทางออกให้กับชีวิตไม่ได้ จึงเฝ้าทวารน้ำตั้งแต่เข้าย่นค้ำ

เข้านั้นก่อนสิบโมงอาร์เลตตาส์นั่งอยู่หน้าแก้วใบใหญ่มีหูที่วางเปล่าแล้ว
เขาเอากันแก้วเคาะโต๊ะ แล้วยายอ้วนซิโดนี่ก็เดินมา

แล้วยายอ้วนซิโดนี่ก็เอาเหล้ามาเติมให้จนเต็มแก้ว จากนั้นก็ไปลงบัญชีไว้
บนกระดานชนวน พอดตกเย็นรวมแล้วก็เป็นเงินมากโขอยู่เพราะในช่วงนี้ ทุกคน
กินเหล้าโดยมีอาร์เลตตาส์เป็นคนจ่าย^{๔๗}

เหตุผลอีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะการตรากตรำในการทำงานและความต้องการผ่อนคลาย
อย่างเช่น ชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านที่ไม่ช่ยกันในเหตุการณ์ภูเขาถล่มที่เดร์บอร์ริงซ์หลังจากทำงาน
ไปได้พักใหญ่ พวกเขาที่นั่งพักและเอาเหล้าออกมาดื่มกัน

แล้วช่วงหนึ่งพวกชาวบ้านก็มานั่งรวมกันบนส่วนหนึ่งของกำแพงที่มี
แสงแดด พวกเขาเริ่มเอาเหล้าที่ชาวบ้านจากหมู่บ้านองแซงตาส์นำมาออกมาดื่ม
กัน^{๔๘}

การทำมาหากิน

อาชีพพื้นฐานของชาวชนบทไม่ว่าที่ไหนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการเกษตรกรรม ในชนบท
สวิสก็เช่นกัน และดูเหมือนจะเป็นการเกษตรกรรมแบบยังชีพมากกว่าเพราะเป้าหมายหลักคือ ต้อง
ผลิตสิ่งจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น ธัญพืช ผักและผลไม้ มีการปลูกองุ่นด้วยแต่ก็ไม่นำมา
แปรรูปมาเป็นเครื่องดื่มบริโภคภายในครัวเรือนมากกว่าที่จะให้เป็นผลผลิตเพื่อการค้า

มีผู้คนอยู่ในทุ่งนาแล้วเนื่องจากต้องรีบเก็บเกี่ยวข้าวสาลี^{๔๙}

- เพราะนี่เป็นหน้าที่ดี เขาปลูกข้าวสาลีที่ดีที่สุดในที่นาแปลงนี้^{๕๐}

^{๔๗} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๑๑๗

^{๔๘} Ramuz, C.F. *Derborence*, หน้า ๘๖

^{๔๙} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๗๑

^{๕๐} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๖๗

ยังสว่างพอที่ดวงตางจะมองออกว่าเป็นต้นอะไรบ้าง ต้นแอปเปิลเป็นพุ่ม
เตี้ยและกลม ต้นสาหล่าที่ทรงกลม^{๕๐}

มีกลิ่นที่แรงและร้อน มีกลิ่นดินที่ระเหยภายใต้แสงอาทิตย์ หญ้าแห้ง ต้น
ไหม และโทรพา [...] ข้าวสาหล่าที่กำลังจะได้เกี่ยว ทุ่งนที่จะได้เก็บในเร็วๆ นี้^{๕๑}

เครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการทำการเกษตรก็เป็นเครื่องมือขั้นพื้นฐานแบบง่ายๆ สามารถหาซื้อหรือ
ทำขึ้นใช้เองได้ด้วยซ้ำไป เช่น จอบ เสียม และ คราด เป็นต้น

ไม่ทันไรเตรสก็เหนื่อยแล้ว แม้ว่าเธอจะแข็งแรง แต่แค่ใช้เสียมขุดดิน
เพียงไม่กี่ครั้ง ก็ทำให้เธอเหนื่อยแล้ว^{๕๒}

- โอ! ดิโฆเซตว่า คุณคิดอย่างนั้นหรือ? แล้วเขาก็หยิบจอบหยิบพรวน์มา
เพราะเขาบอกว่า เขาเพิ่งถูกหินทับและยังมีชีวิตอยู่ด้วย^{๕๓}

- แล้วตอนนี้แกกำลังทำอะไร?

- ฉันทัน (ลูเซียง) กำลังซ่อมคราดอยู่พ่อ^{๕๔}

ชาวชนบทหรือชาวนานั่นมีชีวิตที่เหนื่อยหนักเพราะต้องออกไปทำงานตั้งแต่ยังไม่สว่าง และ
กว่าจะกลับถึงบ้านในตอนเย็นก็มีมืดค่ำแล้ว การดำเนินชีวิตของชาวชนบทลวิสในเรื่อง แดร์บอริงส์
ก็เหนื่อยหนักเช่นกัน

วันนี้สิ้นสุดลงแล้ว มันเริ่มตั้งแต่ตีสี่ และมันสิ้นสุดลงตอนสองทุ่ม
ผู้คนเดินกลับบ้าน เราได้ยินเสียงก้าวเดินของพวกเขา บางครั้งเป็นเสียงที่บ
บางครั้งก็เป็นเสียงแอดๆ ที่เป็นเสียงที่นั่นเป็นเพราะโคลนตม^{๕๕}

^{๕๐} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๔

^{๕๑} เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน

^{๕๒} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๑๓

^{๕๓} เพิ่งอ้าง, หน้า ๑๖๕

^{๕๔} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๕

^{๕๕} Ramuz, C. F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๕๐

นอกจากทำการเกษตรแล้ว อาชีพหลักอีกประการหนึ่งของชาวชนบทสวิสคือ การเลี้ยงสัตว์ และดูเหมือนเป้าหมายในการเลี้ยงสัตว์ก็ไม่ต่างไปจากการทำการเกษตรคือ เพื่อตอบสนองความต้องการภายในครัวเรือนเป็นอันดับแรก อย่างเช่น การเอานมมาทำเนยสด เนยแข็ง หรือการเอาเนื้อมาทำเนื้อตากแห้ง เป็นต้น โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในเรื่อง *แดร์บอริงซ์* ก็เกิดจากการนำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขาในช่วงหน้าร้อน นอกจากนั้น เราทราบด้วยว่าผู้ที่นำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงเป็นพวกผู้ชายที่ล่ำสันแข็งแรง ในหมู่บ้านจึงมีแต่ผู้หญิง คนชรา และเด็กอยู่เป็นส่วนใหญ่

[...] เป็นหมู่บ้านในช่วงหน้าร้อน กล่าวคือเป็นหมู่บ้านที่มีผู้หญิงและเด็กอยู่เป็นจำนวนมาก แล้วก็คนชราอีกจำนวนหนึ่ง^{๕๗}

[...] ธรรมเนียมของชาวบ้านในหมู่บ้านอาอีร์ก็คือ ประมาณวันที่ ๑๕ ของเดือนมิถุนายน พวกเขาจะนำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขา ซึ่งมีพื้นที่เลี้ยงสัตว์บริเวณ *แดร์บอริงซ์* รวมอยู่ด้วย^{๕๘}

[...] ต้องรีดนมวัวนมแพะสองครั้งต่อวัน และแต่ละวันก็ต้องทำเนยสดหรือไม่ก็เนยแข็ง^{๕๙}

ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล ก็กล่าวถึงการเลี้ยงสัตว์เช่นกัน โดยกล่าวว่า ในหมู่บ้านมีคนรับหน้าที่นำสัตว์ไปเลี้ยงและเอากลับมาส่งในตอนเย็น โดยแต่ละคนมีฝูงสัตว์เลี้ยงที่ตนรับผิดชอบ แต่รามุซไม่ได้บอกว่า ผู้ที่รับหน้าที่นี้ได้รับเงินตอบแทนหรือไม่

เป็นเครื่องเบ้าเขาของพวกคนเลี้ยงแกะ ตอนเช้า จำเป็นที่ชาวบ้านต้องได้ยินเสียงคนเลี้ยงแกะแต่ไกลเมื่อเขามารับแกะในฝูงของเขาไปจากบ้านแต่ละหลัง ตอนเย็นก็เช่นกัน จำเป็นที่ชาวบ้านต้องได้ยินเสียงเขาแต่ไกล เมื่อเขานำแกะกลับมาส่ง เพื่อว่าพวกผู้หญิงจะได้ออกไปรับแกะโดยไม่ต้องให้เขา^{๖๐}

^{๕๗} เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๓๑

^{๕๘} เฟ็งอ้าง, หน้า ๒๓

^{๕๙} เฟ็งอ้าง, หน้าเดียวกัน

^{๖๐} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๕๒

ในส่วนที่เกี่ยวกับสัตว์ที่เลี้ยงก็มีวัว แพะ และแกะเป็นหลัก

[...] ประมาณกลางเดือนมิถุนายน ชาวบ้านจะนำวัวตัวเล็กๆ สีสน้ำตาล
และแพะของพวกเขาขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขา^{๖๐}
ข้างบนโน้นไม่มีอะไรเลยนอกจากฟอเดมาปล้องกับฝูงแกะของแก^{๖๑}

เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่ง ภูเขาจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ชาวชนบทจึงต้องมีทุ่ง
หญ้าและโรงนาสำหรับเก็บหญ้าไว้ให้สัตว์กิน

และสี่เหลี่ยมหมายถึงหญ้า และหญ้าก็หมายถึงชีวิต^{๖๒}
- [...] ฉัน [อาร์เลตตาร์ช] ได้ขายแกะ ขายวัว ขายทุ่งหญ้าไปหมดแล้ว มี
เหลืออยู่ก็แค่เครื่องมือไม้เครื่องมือเท่านั้นเอง^{๖๓}
แล้วนี่องดาร์ชก็มีมาถึง เขาเองมองผ่านประตูเข้าไปด้วยเช่นกัน โรงนามี
หญ้าแห้งเก็บอยู่สามในสี่ส่วน^{๖๔}

เนื่องจากสังคมชนบทอยู่ใกล้ขีดธรรมชาติ และมีการพึ่งพาธรรมชาติค่อนข้างมาก การทำ
มาหากินอีกแบบหนึ่งของชาวบ้านที่เราจะพบอยู่เรื่อยๆ ถึงแม้จะไม่จัดว่าเป็นอาชีพ แต่ก็เป็นที่ชีวิต
ของชาวชนบทโดยทั่วไปคือ การล่าสัตว์มาเป็นอาหาร ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล
เมทรายเยร์ผู้ถูกรู้สึกอึดอัดกับการอยู่บ้านเฉยๆ ในช่วงหน้าหนาว จึงชวนเพื่อนสนิทที่เคยล่าสัตว์
มาด้วยกันขึ้นไปล่าสัตว์บนภูเขา และเมื่อเพื่อนปฏิเสธ เขาก็ไปคนเดียวโดยหวังว่าจะได้แพะภูเขา
มาสักตัวหนึ่ง

[...] ฉันจะได้แพะสักตัวหนึ่งแน่นอนในการออกไปครั้งนี้ ฉันจะเอาแสง
อาทิตย์ใส่กระเป๋า และแบกแพะกลับมาให้พวกเขา^{๖๕}

^{๖๐} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๓๖

^{๖๑} เพิ่งอ้าง, หน้า ๔๗

^{๖๒} เพิ่งอ้าง, หน้าเดียวกัน

^{๖๓} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๖๗

^{๖๔} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๘

^{๖๕} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๔๖

เครื่องไม้เครื่องมือที่ใช้ล่าสัตว์นอกจากปืนที่เป็นอาวุธหลักแล้ว ยังมีเครื่องมือที่ชาวบ้านคิดประดิษฐ์ขึ้นด้วยภูมิปัญญาของพวกเขาเองด้วย เช่น เครื่องเสียงลึงสัตว์ เมื่อเมทรายเยร์ผู้ถูกหายไป และเมทรายเยร์ผู้พ่อขอให้ผู้คนออกตามหา ฉิ่ง อองตืดได้เป่าเครื่องเสียงลึงสัตว์ของเขาเพื่อส่งสัญญาณให้เมทรายเยร์ผู้ถูกรู้ว่าพวกเขากำลังตามหา ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าในยามปกตินั้น ฉิ่ง อองตืดใช้เครื่องมือชนิดนี้เมื่อเขาออกไปล่าสัตว์

อย่างไรก็ตาม เมทรายเยร์ผู้ถูกตระเตรียมปืนผาหน้าไม้ของเขา เป็นปืนของทหารม้า ซึ่งมีขนาดสั้นและเบากว่าปืนทหารราบ^{๖๗}

ในลักษณะนี้ซึ่งเพียงถูกเรียกด้วยเครื่องเสียงลึงสัตว์ราวกับเขาเป็นนกปรอด แต่นั่นเป็นเครื่องเสียงลึงสัตว์ที่ตั้งไปไกล ไกลกว่าเสียงคนเลี้ยงอีก^{๖๘}

ถึงแม้จะมีกฎหมายห้ามล่าสัตว์ในบางช่วงบางฤดู และต้องมีใบอนุญาตล่าสัตว์ด้วย แต่ชาวบ้านที่ไหนก็ค่อนข้างจะเหมือนกันหมดคือ ล่าสัตว์โดยไม่เลือกว่าเป็นช่วงไหนฤดูไหน ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่สนใจที่จะขอรับใบอนุญาตใดๆ ทั้งสิ้น เมทรายเยร์กับดิสซิเยร์ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล ก็เช่นกัน

เมทรายเยร์กับดิสซิเยร์เป็นเพื่อนเก่าเพื่อนแก่กันมา พวกเขาล่าสัตว์มาด้วยกันเสมอ ไม่เพียงแต่ในช่วงที่อนุญาตให้ล่า แต่ตลอดทั้งปี และพวกเขาก็ไม่เคยมีใบอนุญาตอะไรกับเขา ซึ่งประการแรกก็ช่วยให้ประหยัดเงิน แต่ที่ดีที่สุดคือการได้หยามน้ำหน้ารัฐบาล^{๖๙}

อาหารการกิน

รามุซซ์ไม่ได้นำเอาเรื่องอาหารการกินของชาวชนบทสวิสมานำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้มากนัก เหตุผลคงมิใช่เพราะเขาขาดข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่คงจะเป็นเพราะอาหารของชาวชนบทนั้นไม่มีอะไรน่าสนใจมากนัก เนื่องจากเป็นอะไรที่พื้นๆ ไม่มีความหลากหลาย อาหารส่วนใหญ่จะทำขึ้นเองจากผลผลิตภายในครัวเรือน ดังจะเห็นได้จากอาหารที่อองตวนกินหลังจากที่เขารอดชีวิตออกมาจากกองหินที่ถล่มลงมาตอนที่นำสัตว์ขึ้นไปเลี้ยงบนภูเขา

^{๖๗} เพิ่งอ้าง, หน้า ๔๑

^{๖๘} เพิ่งอ้าง, หน้า ๕๔

^{๖๙} เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๙

[...] อองตวนเห็นว่ามือจะไประงอย่างกินได้แขวนอยู่กับตะขอตรงเพดานบนชั้นก็มีเนยสดและขนมปัง เขาจัดการเอาขนมปังมากระแทกลงบนหัวเขาเพื่อให้มันแตกออก เขาเอานิ้วควักเนยสดออกมา มีเนยอยู่ในหม้อ [...] เขาดึงเอาเนื้อแห้งส่วนหนึ่งที่เรียวยาว ไม่ใหญ่ไปกว่าไส้กรอกลงมากิน^{๙๐}

หรือเสียบอาหารที่ภรรยาของเดอนีส เรอวาร์ช่ตระเตรียมไว้ในกรณีที่พระอาทิตย์หายไปตามคำทำนายของผู้เฒ่าองชาย

- เราไม่รู้หรอก เจ้า [ภรรยาของเดอนีส เรอวาร์ช่] ตระเตรียมเสียบองเอาไว้แล้วหรือยัง

- อ้อ! เธอว่า เตรียมแล้ว เรามีเนยสดพอสำหรับสามเดือน เนยแข็งสำหรับหกเดือน... และฉันทำขนมปังไว้สำหรับแปดวัน เรามีหมูแฮมสามอัน ไส้กรอกขนาดเล็กสามสิบคู่ ไส้กรอกขนาดใหญ่อีกยี่สิบอัน น้ำตาลอีกสิบแปดกิโล...^{๙๑}

เราไม่ทราบว่ามีมือเข้าและมือกลางวันชาวบ้านกินอะไรกันแต่เมื่อเย็นนั้นรามูซึ่ระบุไว้ชัดเจนในนวนิยายทั้งสองเรื่องว่า ชาวบ้านกินซูปซึ่งเป็นซูปน้ำข้นใส่ขนมปัง

- [...] ฉัน [ปริจิตต์] บอกว่า "โอ! คุณ [องชาย] ไม่ต้องการอะไรมากกว่านี้อีกแล้ว อาจแค่เนยแข็งอีกนิดหน่อย" - "ฉันมี" - "แล้วขนมปังล่ะ" - "ฉันก็มีด้วย แต่มันแห้งแข็ง ต้องเอาไปจุ่มน้ำ" ฉันบอกว่า "ฉันจะเอาไปจุ่มน้ำ แล้วจะทำซูปขนมปังให้คุณกิน"^{๙๒}

เราได้ยินเสียงคนเดินอยู่อีกฟากหนึ่งของบ้านเพราะผู้คนกำลังกลับบ้านไปกินซูป^{๙๓}

^{๙๐} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑๑

^{๙๑} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๓

^{๙๒} เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๘

^{๙๓} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๕๐

ชนบทรรมนิยมประเพณีและความเชื่อ

ประชาชนทุกชาติทุกภาษาต่างมีชนบทรรมนิยมประเพณีและความเชื่อด้วยกันทั้งนั้น แต่จะผิดแผกแตกต่างกันออกไปตามปัจจัยที่เข้ามามีอิทธิพลเหนือชีวิตความเป็นอยู่ ความคิดและจิตใจของผู้คนในสังคมนั้นๆ ชนบทรรมนิยมประเพณีและความเชื่อของชาวชนบทสวิสก็เป็นผลพวงของปัจจัยแวดล้อมที่หลากหลาย เช่น สังคม ศาสนา และสภาพดินฟ้าอากาศ เป็นต้น

ในส่วนของชนบทรรมนิยมประเพณีนั้น เราไม่ทราบอะไรมากนัก เรามีโอกาสได้รับรู้เพียงประเพณีเดียวจากเรื่อง *ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล* คือ ประเพณีการทำศพ ฆราวาสบอกให้ทราบว่า ในชนบทสวิส เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ผู้อาวุโสในหมู่บ้านก็จะมาร่วมพิธีคล้ายๆ การรดน้ำศพของบ้านเราเพื่ออำลาผู้ตาย หลังจากนั้นก็เอาศพบรรจุในหีบที่ทำกันขึ้นเองในหมู่บ้าน และในวันรุ่งขึ้นก็เอาศพไปฝังที่สุสานใกล้วัด

แล้วบรรดาคนเฒ่าคนแก่ของหมู่บ้านก็ทยอยกันมาเยี่ยมศพ พวกเขามายืนอยู่ตรงธรรณีประตู มองไปยังเตียงที่คนตายนอนอยู่ แล้วพูดว่า

- เป็นเจ้าไซ้ไหมมาร์แต็ง เมทรายเยร์

พวกเขาเดินเข้าไปหยิบเอากันสนซึ่งจุ่มอยู่ในน้ำมันตรที่วางอยู่บนโต๊ะมายืนอยู่หน้าเตียงแล้วพูดว่า

- ลาก่อนนะมาร์แต็ง เมทรายเยร์ ไปที่สุคติๆ นะ เจ้าเป็นคนดีมาร์แต็ง เมทรายเยร์^{๑๔}

ช่างไม่ยิงตะปูเสริ้จเรียบร้อย เขาเริ่มลงมือหาหีบศพด้วยสิ้ด้า แล้วตอนเช้าวันรุ่งขึ้น พวกเขาก็ออกเดินทางไปยังแซ็งต์-มาร์แต็งล่างที่ศพทั้งหลายถูกฝังอยู่ในสุสานเล็กๆ ที่ล้อมรอบโบสถ์อยู่^{๑๕}

ในส่วนของความเชื่อ ศาสนามีอิทธิพลอย่างมาก และในฐานะที่เป็นคริสต์ศาสนิกชน ความเชื่อความศรัทธาในองค์พระผู้เป็นเจ้าจึงมาก่อนสิ่งอื่นใด ด้วยเหตุนี้ในเรื่อง *ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล* ชาวบ้านจึงเชื่อว่าพระเจ้าสามารถทำให้พระอาทิตย์ที่เชื่อกันว่าจะหายไปตลอดกาลตามคำทำนายขององงเซวียนั้น กลับมาให้แสงสว่างแก่โลกมนุษย์เช่นเดิมได้

^{๑๔} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อังแล้ว, หน้า ๔๔

^{๑๕} เพิ่งอ้าง, หน้า ๔๕

- ถูกต้อง เธอ [บริจิตต์] ว่า เพราะพระเจ้าเป็นผู้บังคับดวงอาทิตย์ พระองค์
จะทำให้พระอาทิตย์กลับมาหากพระองค์ต้องการ^{๗๖}

นอกจากจะเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ทรงมหิทธิานุภาพแล้วพวกเขายังเชื่อเรื่องตายแล้วจะได้ไปสวรรค์ด้วย
ซึ่งเป็นความเชื่อทางศาสนาที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมและจิตใจของคริสตศาสนิกชน
ฟอลลอนนิเยร์พูดกับอาร์แลตตาร์ชเกี่ยวกับลูกสาวของอาร์แลตตาร์ชที่หายไปว่าไม่ต้องเป็นห่วงเพราะใน
ที่สุดแล้วทุกคนจะไปอยู่ร่วมกันบนสวรรค์ อาร์แลตตาร์ชก็จะได้เจอกับลูกสาวที่นั่นอย่างแน่นอน

- [...] นี่ อาร์แลตตาร์ช แกจำได้ไหมว่าในพระคัมภีร์นั้นว่าไว้อย่างไร ก็ว่า
ไว้ว่า เราทุกคนจะได้ไปอยู่ร่วมกันบนสวรรค์ตลอดกาล แกพูดถูก แกจะได้อเจอ
ลูกสาวของแก...^{๗๗}

และเชื่อว่าไม้กางเขนสามารถขับไล่ผีหรือวิญญาณร้ายได้ ซึ่งเป็นการนำเอาความเชื่อทางศาสนาไป
รวมเข้ากับความเชื่อที่ค่อนข้างมงงายไร้เหตุผล ชาวบ้านที่คิดว่าของตนเป็นวิญญาณที่กลับมาขอ
ส่วนบุญจึงไปตามบาทหลวงมาทำพิธีไล่ผี

แล้วหลวงพ่ोज้าอวาจากหมู่บ้านเพรอมิเยร์ที่จู่สตั้งไปตามมาก็ปรากฏ
ตัวขึ้น

ท่านอยู่ในชุดขาวดำ เบื้องหน้าของท่านมีรูปพระเยซูที่ส่องแสงเป็นประกาย
เด็กผู้ชายในพิธีสวมชุดสีแดงขาวถือไม้กางเขน

หลวงพ่อก้าวไปใกล้หน้าผู้คนนั่งคุกเข่า พวกเขาเลิกกลัวแล้ว หลวงพ่อก้าว
ไปข้างหน้า ท่านอยู่ด้านหลังไม้กางเขน ไม้กางเขนนำหน้า^{๗๘}

นอกจากความเชื่อทางศาสนาแล้ว ชาวชนบทซึ่งส่วนใหญ่จะต้องการศึกษา และขาดความ
รู้ความเข้าใจที่แท้จริงในความเป็นไปหรือการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ ก็มักเชื่อในสิ่งที่ยังมงงายไร้

^{๗๖} เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๑๑

^{๗๗} เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๒๐

^{๗๘} Ramuz, C.F. *Derborence*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๓๔

เหตุผลเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ในเรื่อง แคร็บอริ่งซ์ ชาวบ้านจึงเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจและวิญญาณ จะเห็นว่าชาวบ้านเชื่อในเรื่องเล่าอันเป็นที่มาของชื่อยอดเขาเดวิดเขาเบลลอร์ดว่าบนธารน้ำแข็งที่อยู่เหนือยอดเขานั้นมีปีศาจพร้อมทั้งครอบครัวของมันอาศัยอยู่

- อย่างไรก็ตาม แก [องตวน] รู้ดีในเรื่องที่เขาเล่ากันมา ก็คือว่าบนธารน้ำแข็งข้างบนโน้น มีปีศาจอาศัยอยู่พร้อมกับลูกเมียของมัน^{๙๙}

หรือหลังจากเกิดเหตุการณ์ภูเขาถล่ม และองตวนรอดชีวิตมาได้หลังจากติดอยู่ใต้กองหินเป็นเวลาสองเดือน เมื่อเขาเดินกลับลงไปยังหมู่บ้านในสภาพที่ทรุดโทรมอิดโรยแทบเอาชีวิตรอด ผู้คนที่เห็นเขาในตอนแรก แม้แต่เดเรสกรรยาของเขาเอง ไม่เชื่อว่าเขายังมีชีวิตอยู่ แต่กลับเชื่อว่าเป็นวิญญาณที่มาจากส่วนบุญเพราะญาติพี่น้องไม่ได้ทำพิธีอุทิศส่วนกุศลไปให้ได้อย่างถูกต้อง

- โอ! เดเรสว่า มันอาจไม่เพียงพอเพราะพวกเขาตายโดยไม่ได้อำนาจพิธีฝังศพ อาจจะต้องทำพิธีไฟชำระให้พวกเขาในที่ที่พวกเขาตายเนื่องจากตายโดยไม่มีการประกอบพิธีทางศาสนา พวกเขาจึงมาถึงที่นี่ มาร้องทุกข์กับพวกเรา มาร้องทุกข์กับฉัน^{๑๐๐}

ในเรื่อง ถ้าแม้ว่าโลกมีตลอดกาล นั้น เล่าโครงเรื่องหลักก็เกิดจากความเชื่อที่มองยไร้เหตุผลว่าพระอาทิตย์จะหายไปตลอดกาล เนื่องจากหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทือกเขาจะเห็นพระอาทิตย์เพียงหกเดือนในหนึ่งปี ประกอบกับผู้คนที่เชื่อในความเป็นผู้รู้ขององเซวูย หลายคนจึงพากันเชื่อเมื่อองเซวูยบอกว่าจากการคำนวณทางดาราศาสตร์ของเขา ในหน้าหนาวของปีนั้นจะเกิดเหตุเภทภัยอันใหญ่หลวงคือ พระอาทิตย์จะหายไปตลอดกาลพร้อมกับการตายของเขา

- [...] คือว่าในหนังสือบอกว่ามีสงคราม มีสงครามเกิดขึ้นจริงๆ ในปัจจุบัน และมีสงครามเกิดขึ้นในอาณาบริเวณของพระอาทิตย์ด้วย ๑๘๙๖ กับ ๔๑ นี้เป็นตัวเลขโดยรวม ในหนังสือบอกด้วยว่าท้องฟ้าจะมีตกลงเรื่อยๆ แล้ววันหนึ่งเราจะไม่เห็นพระอาทิตย์อีก มีไข้เฉพาะช่วงหกเดือนเท่านั้น แต่จะตลอดไปเลยทีเดียว^{๑๐๑}

^{๙๙} เฟ็งอ้าง, หน้า ๒๖

^{๑๐๐} เฟ็งอ้าง, หน้า ๑๑๗

^{๑๐๑} Ramuz, C.F. *Si le soleil ne revenait pas*, อ้างแล้ว, หน้า ๑๕

- เพียงแต่พวกท่านทั้งหลายต้องรีบกันหน่อยเพราะมีเวลาเหลือแค่สามเดือนเท่านั้น... และฉันคิดว่า เขา [อองเซวูย] จะตายไปพร้อมกับพระอาทิตย์ เขาบอกว่าเขาจะค่อยๆ คล้อยต่ำลง เหมือนพระอาทิตย์เนื่องจากพระอาทิตย์ค่อยๆ จากไปที่ละน้อย และเขาเองก็จะจากไปที่ละน้อยเช่นกัน^{๕๒}

ความเชื่อที่มงายไร้เหตุผลอีกลักษณะหนึ่งของชาวชนบทลิวอิสคือเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ เมื่อเมทรายเยร์ผู้พ่อตกลงมาจากเตียง มีอาการร่อแร่ และไม่มีทางอื่นที่จะแก้ไขเยียวยาได้แล้ว เรอวาชี่ได้เสนอความเห็นให้ไปตามองเซวูยมาเพราะเขาเป็นหมอสมนไพรในหมู่บ้านและอองเซวูยรักษาหัวเข่าของเขาจนเกือบหายแล้ว เมื่ออองเซวูยมาถึง ก็เข้าไปดูคนป่วยและบอกกับเขาว่าขอไปตีเถาะ เมทรายเยร์ผู้พ่อก็สิ้นลม แต่เมทรายเยร์ผู้ลูกกลับคิดว่าอองเซวูยทำคุณไสยใส่พ่อของเขา จนทำให้พ่อถึงแก่ความตาย

ส่วนเมทรายเยร์นั้น เขามอบกับตัวเองว่า "ฉันจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ได้" เพราะนับตั้งแต่พ่อเขาตาย เขาคิดอยู่แต่เพียงว่าอองเซวูยจะต้องเป็นผู้ทำคุณไสยใส่พ่อเขา^{๕๓}

สรุป

จากที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวเคราะห์มาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าในงานวรรณกรรมทั้งสองเรื่องของรามุชี่ มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงทางสังคมเกี่ยวกับชนบทลิวอิสปรากฏอย่างชัดเจนและหลากหลายด้าน หมู่บ้านที่รามุชี่กล่าวถึงนั้นเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ในเขตเทือกเขาแอลป์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพหมู่บ้านนั้น แม้ระยะเวลาจะห่างกันถึงสองร้อยกว่าปี แต่ก็มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไมมีการเปลี่ยนแปลง อย่างเช่น ขนาดของหมู่บ้าน และระบบการจัดการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็มีการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาขึ้นในส่วนของพาหนะที่ใช้ในการคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน และระหว่างเมืองกับหมู่บ้าน กล่าวคือในระยะแรก การเดินทางขึ้นสู่หมู่บ้านยังใช้สัตว์พาหนะอยู่ทั้งหมด แต่ในระยะหลัง ใช้ทั้งสัตว์พาหนะและรถยนต์ ทางด้านการติดต่อสื่อสารกัน แทนที่จะใช้

^{๕๒} เห่งอั้ง, หน้า ๓๗

^{๕๓} เห่งอั้ง, หน้า ๑๐๔

การส่งข่าวแบบปากต่อปากเหมือนเมื่อก่อน ก็มีการใช้อุปกรณ์สื่อสารคือ โทรศัพท์ ซึ่งช่วยให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น การรับรู้ข่าวสารจากภายนอกก็พัฒนาไปอย่างมากเมื่อมีหนังสือพิมพ์ให้อ่านและมีเครื่องรับวิทยุให้ผู้คนได้ฟังกัน โดยเฉพาะในร้านค้าแฟร้งจำหน่ายหมู่บ้าน ส่วนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ โดยทั่วไปก็ไม่ได้มีความแตกต่างกัน ผู้คนส่วนใหญ่ยังยากจนแต่ก็มีความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน อาคารบ้านเรือนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นบ้านคนจนก็ยังเป็นบ้านไม้หลังเล็ก ๆ ยกเว้นบ้านคนรวยถึงจะเป็นบ้านหลังใหญ่ก่อด้วยหิน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นปรากฏออกมาในรูปของอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในบ้าน ในระยะแรกมีการใช้ตะเกียงน้ำมันเพียงอย่างเดียวเป็นอุปกรณ์ให้แสงสว่าง แต่เมื่อเวลาผ่านไปและมีการพัฒนามากขึ้น ก็มีการนำเอาไฟฟ้าเข้ามาใช้ด้วย จึงมีการใช้ทั้งตะเกียงน้ำมันและไฟฟ้า ในส่วนของการทำมาหากินนั้น ผู้คนยังประกอบอาชีพการเกษตรกรรมเป็นหลัก นอกจากนั้น ก็มีการเลี้ยงสัตว์ และการผลิตในกิจกรรมทั้งสองประเภทนี้มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการภายในครัวเรือนมากกว่าเพื่อการค้าในส่วนที่เกี่ยวกับอาหารการกินนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเลยก็ว่าได้เพราะเครื่องอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สามารถทำขึ้นเองภายในครัวเรือนและไม่มีความหลากหลาย ทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ แม้ระยะเวลาจะต่างกันมาก แต่ชาวบ้านในนวนิยายทั้งสองเรื่องก็ยังสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่เคยประพฤติปฏิบัติกันมาแต่เก่าก่อนอยู่เช่นเดิม อย่างเช่น นอกจากชาวบ้านจะมีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาเป็นเบื้องต้นแล้ว พวกเขามีความเชื่อในสิ่งซึ่งมองไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตาม เราต้องเข้าใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงทางสังคมที่ราชมูช้นำเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบ ในนวนิยายทั้งสองเรื่องมิใช่ข้อเท็จจริงทางสังคมที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามสภาพสังคมที่เป็นอยู่จริงทั้งหมด หากแต่เป็นข้อเท็จจริงที่เขาได้เลือกเฟ้นมาเท่าที่เห็นว่าสำคัญ สอดคล้องกับเค้าโครงเรื่องและสามารถตอบสนองต่อสุนทรีย์ของการสร้างงานวรรณกรรมทั้งสองเรื่องของเขาเท่านั้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. ๒๕๒๒. *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจตนา นาควัชระ. ๒๕๓๙. *แนวทางการประเมินคุณค่าวรรณคดีในวรรณคดีวิจารณ์* เฮอร์มันน์ ฟรังก์ส และอังกฤษ-อเมริกัน ในศตวรรษที่ ๒๐. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นฤมล กาญจนทัต และ อุบลวรรณ โชติวิสุทธิ (แปล). ๒๕๓๒. *ว่าด้วยหลักวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บรรจง บรรเจอดศิลป์. ๒๕๑๗. *ศิลปะวรรณคดีกับชีวิต*. กรุงเทพฯ : เจริญศิลป์การพิมพ์.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. ๒๕๑๔. *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย.

ภาษาต่างประเทศ

- Baïmer-Cao, Th-H., Bellasi, P. and Others. 1992. *Switzerland Through the Eyes of Others*. Zurich : Coordinating Committee for the Presence of Switzerland Abroad and Der Alltag/Scalo Verlag AG.
- Barthes, R., Bersani, L., Hamon, Ph., Riffaterre, M., Watt, I. 1982. *Littérature et réalité*. Paris : Éditions du Seuil.
- Bourneuf, R. et Ouellet, R. 1985. *L'Univers du roman*. Vendôme : Presses Universitaires de France.
- Escarpit, R. 1970. *Le Littéraire et le social*. Paris : Flammarion.
- Escarpit, R. 1986. *Sociologie de la littérature*. Paris ; Presses Universitaires de France.
- Goldmann, L. 1964. *Pour une sociologie du roman*. Saint-Amand (Cher) : Éditions Gallimard.
- <http://www.derborence.ch/FRA/introduction.html>. *L'Auberge du Godet-Historique*.
- <http://www.e-monsite.com/suisse/rubrique-1007866.html>. *La Suisse-La structure politique de la Suisse*.

<http://www.histoire-suisse.geschichte-schweiz.ch/>. **Histoire de la Suisse.**

<http://www.histoire-suisse.geschichte-schweiz.ch/histoire-suisse-resume.html>.

Histoire de la Suisse: résumé.

<http://pages.infinet.net/poibru/ramuz/bioramuz.htm>. **Biographie : C.F. Ramuz.**

<http://pages.videotron.com/poibru/ramuz/style.htm>. **Le style de Ramuz.**

Kubly, H. and The Editors of LIFE. 1964. **SWITZERLAND**. New York : Time Incorporated.

Lafarge, Cl. 1983. **La Valeur littéraire**. Paris : Fayard.

Lagarde, A. et Michard, L. 1988. **XXe siècle**. Paris : Bordas.

Lukács, G. 1968. **La Théorie du roman**. Saint-Amand (Cher) : Éditions Denoël.

Ramuz, C.F. s.d. **Derborence**. La Croix-Sur-Lutry : Plaisir de Lire.

Ramuz, C.F. 1987. **Si le soleil ne revenait pas**. Aigre : Séquences.

Robert, M. 1972. **Roman des origines et origines des romans**. Paris : Éditions Bernard Grasset.

Tadié, J.-Y. 1987. **La Critique littéraire au XXe siècle**. Paris : Pierre Belfond.

Thibault, A. 1997. **Dictionnaire suisse romand**. Carouge-Genève : Éditions Zoé.

Wellek, R. et Warren, A. 1971. **La Théorie littéraire**. Paris : Éditions du Seuil.

Zérafra, M. 1971. **Roman et société**. Paris : Presses Universitaires de France.